

Bush- Cheney: Alt på ét bræt

Bush og Cheney har besluttet at sætte alt på ét bræt, fx når det gælder rapporten om masseødelæggelsesvåben. De er overbeviste om, at den mindste indrømmelse af, at de har begået fejl skal manes i jorden: Cheney var fuldstændig utvetydig da han sagde, at hvis han fik valget mht. Irak igen ville han gøre præcis det samme.

I øvrigt var der ifølge **Niels Bjerre-Poulsen** ingen tvivl om, at debatten mellem vicepræsidentkandidaterne ville blive benhård: med Halliburton's tidligere direktør overfor en *trial lawyer* – en sagfører, som har skabt en karriere på at være den lille mands forsvarer overfor de store selskaber. Og med Cheneys ambition om at genvinde, hvad Bush tabte i den førte debat mellem præsidentkandidaterne. Men Edwards slap med skrækken.

1. Edwards stod for mosten

Hvad var henholdsvis Edwards' stærkeste og svageste side? Hans stærkeste var, at han stod for mosten! Dick Cheney er ikke nogen behagelig herre at skulle duellere. Det var en debat, hvor Edwards ikke kunne komme til at bruge sine forcer: den charme og de historier, han

almindeligvis begejstrer vælgerne med. Det var klart han ville være presset: men i det store hele klarede han opgaven godt – og han formåede også at presse igen. Modsat Joe Lieberman for fire år siden udviste han en stor loyalitet overfor den præsidentkandidat, han er der for at forsvare (så stor, at han kom til at nævne Kerrys navn et par gange hvor reglerne forbød det). For fire år siden var Lieberman til dels valgt, fordi han havde lagt skarp afstand til Clinton – men han gjorde heller ikke noget særligt for at forsvare Gore imod angreb. Der gav Edwards indtryk af at være en loyal vicepræsidentkandidat. Uanset om han og Kerry så vidt vides ikke har haft et særligt godt forhold før, så arbejder de nu virkelig sammen som et hold. Det er det samme, Cheney har slået på: at han og Bush har arbejdet tæt sammen (man kan måske sige, det er Bush, der har arbejdet sammen med Cheney!)

En skuffelse var det, da Edwards blev stillet overfor det faktum at Bush-regeringen stort set intet har gjort for at få gang i fredsforhandlingerne i Mellemøsten i det forløbne år, og spurgt hvad han og Kerry ville gøre anderledes. I stedet for overhovedet at tale om fredsprocessen besluttede han at signalere at der ihvertfald ikke var nogen vaklen i støtten til Israel og Sharon-regeringen. Så han brugte lejligheden til at lægge en endnu mere høje-agtig kurs end Bush: 'ikke alene har israelerne en ret men også en pligt til at forsvare sig', og 'Arafat ikke er nogen troværdig partner, så palæstinenserne må finde en anden leder hvis der skal ske noget'. Det var nærmest det, man kunne uddrage af hvad han sagde: der var ingen omtale af *the roadmap for peace* eller andre initiativer. Og det er ellers noget, man har talt om i Kerry-lejren: hvem, man kunne sende til Mellemøsten for at få skub i processen igen: Bill Clinton? Eller måske Dennis Ross? Det er sikkert en beslutning om, at det ikke skal hedde sig, at Israel, hvis Kerry bliver valgt, ikke længere kan regne med USA's utvetydige støtte. Den paniske frygt for at åbne en flanke betød imidlertid, at Edwards forspildte en god lejlighed til at skitsere en anden udenrigspolitisk tilgang til Mellemøsten end det, man har set under Bush – hvis han altså ønskede at gøre det.

Hvis nu Edwards havde stået øverst på den demokratiske liste, hvilken præsident-kandidat havde han så været – på baggrund af debatten? Hvis man lærte noget negativt, så var det måske at

han ville have været for let at feje af bordet på grund af sin forholdsvis begrænsede erfaring. Han har siddet så kort tid i Senatet: det var helt klart, hvad Cheney hamrede løs på: at Edwards var en grønskolling, og at han ikke havde gjort sig særlig bemærket i Senatet. Men Edwards har på den anden side nogle personlige kvalifikationer, der gør, at hver eneste gang folk har været til valgmøde med ham, også under primærvalgene, var der altid mange, der gik derfra overbeviste om, at det var ham, de skulle stemme på. Han har en vindende personlighed – men han har begrænsede politiske resultater. Det var det, Cheney forsøgte at udstille – og nogle gange med held.

Hver eneste gang folk har været til valgmøde med Edwards, også under primærvalgene, var der altid mange flere, der gik derfra, overbeviste om, at det var ham, de skulle stemme på.

2. Cheney og skræmmekampagnen

Hvad var Cheneys stærkeste og svageste side?

Hans svage side var, som altid, at han virker som en ubehagelig type: en hård, kontant og dygtig politiker, men også en politiker med en ubehagelig personlighed. Den meget hårde stil, hvor han hele tiden med et alvorligt ansigtsudtryk taler om mulighederne for de mest forfærdelige ting, er der nogle vælgere der godt kan lide: en mand, der virkelig ikke forsøger at drysse sukker ovenpå for at forsøde budskabet. Men omvendt betyder det også, at han har svært ved at virke visionær (hvad man måske ikke skal være som vicepræsident), og at han har svært ved at charmere vælgerne. Det undlod han klogeligt at forsøge på: han forsøgte ikke at gøre sig til noget, han ikke var, men holdt fast på den dystre, alvorlige og lettere ubehagelige stil, som er hans.

Han er vel en mand, republikanerne er meget glade for som vicepræsident men meget nødig ville have øverst på stemmesedlen? Præcis.

Ifølge forskellige meningsmålinger har Bush en meget højere personlig popularitet – mange synes han ville være hyggelig at drikke en øl med, og meget få synes det om Cheney. Omvendt er der mange af Bush's tilhængere, som har været glade for at han har været der til at hjælpe Bush i den rolle, som han selv slog på i debatten – at vælgerne ved, han ingen personlige ambitioner har, og udelukkende er der for at hjælpe præsidenten.

Kurrild siger, Cheney for så vidt er den sidste af sin generation modsat Edwards som den første af en ny type. Så Cheney for så vidt hører hjemme i et Washington, som det så ud for 30-40 år siden. Det kan jeg godt følge: ingen stiller spørgsmålstegn ved hans kompetence, men han er ikke nogen medieskikkelse og valgte i debatten at gøre det, han er god til: være behård. Og det *var* en behård debat.

Hvad var det overraskende ved debatten? Et par ting. Der var ingen tvivl om, at den ville blive behård. Det var der linet op til: Her havde vi Halliburton's tidligere direktør overfor en *trial lawyer* – en sagfører, som har skabt en karriere på at være den lille mands forsvarer overfor de store selskaber. Så der var lagt op til at de to ville være et godt match i debat og gå hårdt til hinanden, som de gjorde. Egentlig var der mere substans i præsidentkandidaternes debat: i virkeligheden diskuterede de mere politik end Cheney og Edwards, der især diskuterede *kompetence*. De diskuterede på en meget personlig måde, så man som tilskuer kunne blive ubehageligt berørt af – fordi de sad lige ved siden af hinanden. Var den anden kandidat overhovedet kompetent? Det var ligesom det angreb, Cheney startede mod Edwards. Så der gik meget tid med at diskutere hvad det vil sige at være *kompetent* – hvilke kvalifikationer man skal have for at være vicepræsident, mere end de diskuterede detaljer i politiske programmer.

Hvis man skal tale om svagheder og overraskelser lagde Cheney jo ud med at lyve, så det stod ud af begge ører på ham.

Hvis man skal tale om svagheder og overraskelser lagde Cheney jo ud med at lyve, så det stod ud af begge ører på ham: fuldstændigt utroligt påstod han, at han aldrig havde sagt der var en forbindelse mellem Al-Qaida og Saddam Hussein. Han har stort set ikke lukket munden op det sidste år uden at påstå, at der var en forbindelse – at høre ham sige, at det havde han aldrig nogensinde sagt, var uhyrligt – og med til at sætte debatten i gang.

Der holdt Edwards fast på vicepræsidenten hele tiden. På trods af våbeninspektørernes rapport; på trods af hvad Colin Powell havde sagt; på trods af hvad selv Donald Rumsfeld havde sagt forleden, så gik Cheney linen ud ved at blive ved med at sige, at der var en forbindelse. Nu sagde han så pludselig dette helt forbløffende – at han aldrig havde sagt det – hvorefter han sådan set *fortsatte* med at sige at forbindelsen var der! Han talte så om at 'Irak var den mest sandsynlige nexus mellem masseødelæggelsesvåben og terrorister', og at det derfor var vigtigt at eliminere sådan et muligt træfpunkt. Så gik han ellers i gang med skrækscenarier – at man kunne bestemt ikke udelukke muligheden for at terrorister bragte et atom- eller kemisk våben ind i en af USA's store byer. Helt klart: en skræmmekampagne, som han selvfølgelig ikke kunne bakke op med andet end at alene det, at muligheden eksisterer, sådan set var begrundelse nok for at fjerne Saddam Hussein.

3. Irak: Det sidste halmstrå

Ville det være rigtigt at sige, at Kerry er kommet til at ligne en større og større vinder og Bush en større og større taber efter den første debat? Ja, det synes jeg man må sige – og det understreger endnu engang, hvor vigtig processen bagefter er, også fordi der er opstået en erkendelse i den republikanske lejr af, at der var nogle ting, der ikke gik som de skulle. Hvad der er ekstra uheldigt for Bush er, at det var den af debatterne, man satsede på – udenrigspolitikken, hvor hans statsmandsrolle for alvor skulle slås fast.

En rapport fastslår, at Irak ødelagde masseødelæggelsesvåbne i 1991. Vi har hele tiden regnet med at han gerne ville over til indenrigsemnerne, men kan han nu ligefrem have en interesse i at holde Irak på dagsordenen? Ja, det mener jeg. Der kommer

hele tiden ting udefra, der nærer dét at Irak bliver på dagsordenen: det er ikke ham, der skal holde gang i det. Der er rapporten fra våbeninspektørerne; udtalelser for nogle dage siden fra Rumsfeld – ting, der giver Kerry mulighed for at kommentere og holde fast i sin kritik. Sige, at det underbygger det billede, han giver af administrationen. Og samtidig har det helt tydeligt givet ham ryggen fri til for alvor også at vende sin opmærksomhed mod indenrigspolitikken igen – også fordi den næste debat drejer sig om det.

I meningsmålingerne er der sket en udligning, men det har også skabt en helt anden dynamik i debatten og givet ham en frihed. Han kunne præsentere et billede af sig selv, som var så anderledes at det blev accepteret: han var ikke bare den dér flip-flopper. Det har betydet, at han i højere grad selv kan vælge hvilke emner han vil bringe op i valgkampen.

Det sidste halmstrå Bush og Cheney har at holde sig fast i i den rapport er ambitionen hos Saddam Hussein: hans skumle hensigter, uagtet at han ikke havde nogen våben.

Hvad er opgaven nu for Bush? Man kan se hvad han og Cheney gør: de har besluttet at sætte alt på ét bræt, fx når det gælder rapporten om masseødelæggelsesvåben. De er overbeviste om, at den mindste indrømmelse af at de har begået fejl skal manes i jorden. De holder fast på deres historie: Cheney var fuldstændig utvetydig da han sagde, at hvis han fik valget mht. Irak igen ville han gøre præcis det samme: det var præcis det rigtige, Bush-regeringen gjorde, og det er han ikke i tvivl om. Den historie har Bush og Cheney fulgt op på. Der var ting i våbeninspektørernes rapport, der har givet dem i hvert fald en kattelerm, der gør det muligt for dem at holde fast. De bruger den del af rapporten, der ikke handler om hvorvidt der VAR masseødelæggelsesvåben men om Saddam Husseins *ambitioner* om at få dem. Den beskriver hans svindende muligheder for at få fat på dem – dels har han ikke nogen, dels bliver det sværere og sværere for ham at få fat på dem – men samtidig

at der ikke er nogen tvivl om at han sikkert gerne ville have dem, hvis han havde mulighed for det (ellers muligvis havde en interesse i at Iran skulle tro, Irak havde dem).

Det sidste halmstrå Bush og Cheney har at holde sig fast i i den rapport er ambitionen hos Saddam Hussein: hans skumle hensigter, uagtet at han ikke havde nogen våben. Det er det, de holder fast på: hvis ikke han havde dem ville han, i det øjeblik vi hævdede sanktionerne, have anskaffet sig dem. Det er selvfølgelig ikke meget, men jeg tror de er kommet til den konklusion at de ikke kan skifte hest nu – ikke pludselig kaste sig ud i en eller anden form for selvransagelse, ikke andet end ved at ved at sige, at efterretningstjenesterne ikke har gjort deres arbejde ordentligt, og at man på et senere tidspunkt må finde ud af, hvad der er gået galt dér.

4. Økonomien: fortrosthning vs. faresignaler

Hvor stærk er USA's økonomi nu? Stærkere end mange kritikere forestiller sig, fordi den del af den amerikanske jammer over arbejdsløshed, manglende vækst osv. ligesom smitter af og giver nogle iagttagere, eksempelvis i Europa, indtrykket af at det går helt elendigt med den amerikanske økonomi. Det gør det selvfølgelig ikke: arbejdsløsheden er lavere og væksten højere end i Europa, *også nu*. Men det, der tæller i en valgkamp, er først og fremmest det psykologiske indtryk af, om det går bedre eller dårligere, og der må man sige der ER Bush den første præsident siden 1932 (hvor Herbert Hoover tabte til Franklin Roosevelt), der decideret har *tabt* arbejdspladser. Han forsøger at fokusere på, at man det sidste år har skabt nye arbejdspladser – men set over hele perioden, på knap fire år, har man tabt jobs.

Det er et alvorligt handicap for ham: det gør det svært at slå på at han har gjort gode ting for økonomien. Med mindre han forsøger, som på konventet, at fremstille det som om økonomien lå i ruiner, da de overtog den (et billede, der stemmer dårligt overens med de fleste amerikaneres hukommelse). Men der er da faresignaler i den amerikanske økonomi.

Hvor mange af de problemer, USA har nu, kan tilskrives Bush? Der er jo altid uenighed mellem

økonomer om, hvor stort et problem et budgetunderskud er. Men mange vil dog hævde, at det på et eller tidspunkt *bliver* et problem. Også fordi at med den måde, Bush's skattelettelser er tilrettelagt på (hvor de ikke kommer på én gang og så bliver inddraget igen, men tværtimod gradvist tager til, mens han endog ønsker at gøre dem permanente) er der ingen udsigt til at det stadig voksende underskud på budgettet, som det lykkedes ham at skabe på rekordtid, vil blive nedbragt igen. Særligt ikke fordi oliepriserne har lagt en dæmper på det opsving, der kunne være kommet.

Der er en masse faresignaler, som ikke tegner så godt: problemet er, at de redskaber regeringen kunne have til rådighed for at rette op på det, *er* brugt.

Vi taler om et underskud, der nærmer sig 500 mia. dollars – og det vil rigtig mange økonomer mene, skaber nogle problemer undervejs. Ligesom det er et kæmpe problem at der er så lav opsparing i det amerikanske samfund, fordi stort set alt ryger ud til forbrug. Så der er en masse faresignaler, som ikke tegner så godt: problemet er, at de redskaber regeringen kunne have til rådighed for at rette op på det, *er* brugt. Renten kan ikke blive meget lavere end den er. med skattelettelserne har man allerede pumpet milliarder ud i systemet og måske: til de forkerte grupper, hvis formålet var at skabe større økonomisk vækst.

Debatten om MediCare og Medicaid ligger jo hele tiden nær overfladen: hvor vigtig kan den nå at blive de næste uger? Det kommer ikke til at spille en stor rolle, fordi det alligevel er for indviklet. Men tager man spørgsmålet om *prescription drugs*, receptpligtig medicin, så er det noget, der kommer til at koste afsindigt mange penge men først begynder næste år. Så Bush kan henvise til det, men det er ikke noget, folk kan mærke endnu, så han kan ikke rigtigt bruge det til andet end at vise, han er denne 'compassionate conservative', som han hævder han er. Samtidig vil det jo forværre de økonomiske problemer, for også det vil komme til at koste en masse penge, så

det i sig selv vil bidrage til underskuddet. Ved hjælp af *spin* kan han bruge det til at virke mindre ideologisk-konservativ, men han kommer samtidig også til at virke mere økonomisk uansvarlig, fordi han ikke har hentet pengene et andet sted, men har støttet ordningen trods store skattelettelser.

Outsourcing [jobflugt] er jo blevet meget debatteret: fører det nu amerikanerne i retning af skepsis overfor frihandel? Det er det, man godt kan frygte lidt: også med Kerry og Edwards – særlig Edwards. Der er mere end et strejf af protektionisme over dem. Det gælder fx også forholdet til NAFTA (frihandelsaftalen mellem USA, Canada og Mexico). Det kan godt være, at man i virkeligheden på det her punkt ikke skal glæde sig for tidligt i Europa: at man med Kerry-Edwards måske rent faktisk vil se en mere protektionistisk amerikansk handelspolitik.

Det kan godt være, at man i virkeligheden ikke skal glæde sig for tidligt i Europa: at man med Kerry-Edwards måske rent faktisk vil se en mere protektionistisk amerikansk handelspolitik.

Selvom vi jo allerede her under Bush så protektionisme overfor stålindustrien, har det ikke været det typiske billede. På det punkt er det måske ikke noget, europæerne skal glæde sig til.

Om det går sådan er svært at sige, men det har været en del af Edwards' appel – både under primærvalgene og som vicepræsidentkandidat – at slå på billedet af Bush som en præsident, der kun tilgodeser de store selskaber: *crony capitalism*, der vil føre alle værdierne og arbejdspladserne ud af landet. Der er meget ved Bush-regeringens stil og omgangskreds, der passer i det billede, men alternativet har været at tegne en protektionistisk kurs, hvor dét at arbejdspladser forsvinder i sig selv bliver set som noget, man skal forsøge at stoppe. Det er jo en anden kurs end man fx kendte fra Clinton, der holdt på at han ikke kunne forhindre at visse arbejdspladser flyttede, men til gengæld ville skabe andre.

Bush-lejren har måske malet et billede af Kerry, mange af dem selv endte med at tro på.

Til sidst: det virker jo som om Bush er blevet trængt i defensiven, både efter den første debat og efter dét, at Edwards kunne stå imod Cheney. Nu er han torsdag gået ud med en ny, mere aggressiv standardtale [stump speech]. Hvor overraskede er republikanerne over at befinde sig i den situation, de gør nu? Jeg tror helt klart det er kommet bag på nogen. De har måske malet et billede af Kerry, mange af dem selv endte med at tro på – de har nok været overraskede over at han, særligt bagefter, er kommet til at fremstå så klart som vinder af den første debat og at det har rykket så meget i meningsmålingerne.

De havde regnet med at den debat – om udenrigspolitik – ville være den, hvor Bush ville stå stærkest og at den kunne skitsere temaet for resten af valgkampen. Sammenfaldet med våbeninspektørernes rapport gør det helt klart værre for Bush.